

Мозоль Н. І., кандидат юридичних наук,
доцент

Політичні основи державної політики у сфері внутрішніх справ

Визначення місця і ролі України в сучасних глобалізаційних процесах ускладнюється початком кризи панівної концепції держави-нації, культурним і цивілізаційним релятивізмом та суперечністю між національними інтересами, а також зростанням ролі недержавних міжнародних організацій. Становлення і правове оформлення української державності на рубежі ХХ - ХХІ століть ускладнюється складними трансформаційними процесами всередині суспільства, зокрема в політичній, економічній, соціальній та культурній сфері. При цьому важливим є забезпечення ефективного та дієвого здійснення державою своїх функцій. Під ефективним здійсненням функцій державою мається на увазі забезпечення безпеки та основних прав особи, а під дієвістю - досягнення цих цілей за допомогою мінімально необхідних затрат і ресурсів. З урахуванням обмеженості природних ресурсів та низкою екологічних проблем, які іманентно є викликами для людства, проблема ефективності та дієвості політики держави є важливою складовою для визначення місця і ролі України в сучасних процесах глобалізації [3, с.85].

Головними подіями суспільно-політичного життя країни у 2014 році стали: президентські вибори, за підсумками якого було обрано нового Президента України; формування нової коаліції депутатських фракцій, а відтак уряду; місцеві вибори та безперечно, новий етап реформування Конституції України. Все це є наслідком суттєвих змін в політичній системі країни.

Однак, ефективність політичної системи вимірюється спроможністю влади забезпечувати державний суверенітет, національну безпеку та національні інтереси, утверджувати свободу справедливості, людську гідність, гарантувати конституційні права і свободи громадян. Верховенство права, ефективність влади та її децентралізація, самодостатність громад і гарантії місцевого самоврядування, позиції у сучасному світі характеризують потужність держави.

Таким чином кожне цивілізоване суспільство у своєму складі повинно мати людей, які вестимуть його за собою, які визначать для нього пріоритети розвитку, які зможуть стати справжнім взірцем і еталаном для усіх громадян. Цих людей світова спільнота визначає поняттям «політична еліта».

Так, Тойнбі говорив, що еліта це творча меншість суспільства, котра існує на противагу нетворчій більшості. І справді, це ті найпрестижніші люди у суспільстві, що мають відчутно вищий, інтелектуальний рівень, порівняно з іншими, і свідомо відповідають за свої дії. Під політичною елітою, розуміють внутрішньо згуртовану соціальну групу, що відповідає за підготовку і ухвалення найважливіших рішень у державі, і має для цього необхідний ресурс.

Як відомо, еліту, як таку, у суспільстві оцінюють за двома критеріями: формальним - тобто офіційне положення людей, що займають певні посади, і ціннісним - тобто реальний, авторитет вищого прошарку людей у суспільстві. В ідеалі ці два критерії, повинні співпадати. Але часто буває, так, що у соціумі існує, так звана «псевдоеліта», та що в процесі свого становлення, просто «аристократизувалася», виокремившись в замкнену касту. В такому випадку коли проблеми держави стоять на другому плані, а власні інтереси є первинними, політична еліта повністю втрачає підтримку з боку населення і з часом припиняє своє існування [2].

Таким чином, політична довіра виступає наслідком функціонування політичних інститутів, і недовіра до політичних інститутів, які діють неефективно, як і високий рівень довіри до демократичних інститутів, є ознакою демократичності суспільства.

У цілому виокремлюють рівень політичної довіри до політичної системи, рівень політичної довіри суспільства до інститутів, організацій, осіб тощо. Політичною довірою до політичних інститутів вважають переконаність громадян у тому, що ці інститути ефективно здійснюватимуть розв'язання питань навіть за відсутності контролю за їх діяльністю. Громадяни довірятимуть, зокрема, уряду, політика якого задовольняє їхні інтереси.

За результатами проведеного дослідження, на замовлення Лабораторії законодавчих ініціатив у межах дослідження «Омнібус» (Omnibus) компанією TNS в Україні, встановлено, що загальний рівень довіри до Верховної Ради України такий: повністю довіряють 2,8 %, переважно довіряють 13,8 %, переважно не довіряють 25,8 %, повністю не довіряють 50,8 %, не змогли відповісти 6,8 %. Загальний рівень довіри до Кабінету Міністрів України свідчить про те, що уряду повністю довіряють 4,4 %, переважно довіряють 15,4 %, переважно не довіряють 25 %, повністю не довіряють 47,7 %, не змогли відповісти 7,5 %. Як зазначає заступник директора Інституту соціології НАН України Є. Головаха таких низьких показників довіри до влади, які має Україна, в Європі просто не спостерігається.

З цього приводу слушною є думка І.П. Лопушинського, який зазначає, що неможливість влади подолати повну недовіру громадян щодо своїх дій призводить до кризи в суспільній свідомості та ставить під загрозу

насамперед легітимність політичного режиму, що в процесі призведе до руйнації чинної політичної системи. Отже, будь-яка влада повинна прагнути підтримати високий рівень довіри своїх громадян до здійснюваних нею дій та реформ для довготривалого свого перебування на вершині політичного Олімпу [1].

Однак в Україні цей процес значно ускладнений наявністю високого рівня політичної корупції. Сприятливі умови для поширення цього найнебезпечнішого виду корупції створили відсутність традицій демократичної політичної культури та розвинутих інститутів громадянського суспільства, економічні проблеми, недосконалість правоохоронної системи тощо.

З огляду на те, що корупція є складним і багатоглядним (економічним, політичним, правовим, соціальним, моральним) явищем, на неї впливає багато різних факторів. Корупція є породженням не однієї чи кількох, а цілої системи різних за характером, силою детермінуючого впливу та сфер вияву соціальних передумов та причин.

В Україні діє цілий комплекс причин поширення політичної корупції.

По-перше, політичній еліті України так і не вдалося повністю відійти від корупційних способів управління державою. Влада, владні повноваження розглядаються часто як засіб подальшого збагачення та забезпечення власної безпеки.

По-друге, не відбулося роз'єднання влади та бізнесу: влада значною мірою так і залишилася найприбутковішим бізнесом, а бізнес забезпечує доступ до ресурсів влади.

По-третє, на базовому рівні не було здійснено зміни принципів взаємодії власних інститутів у політичній, економічній, соціальній сферах, діяльності правоохоронних органів. Сталися лише певні зрушення у цьому напрямі. Було задекларовано абсолютно правильні антикорупційні заходи, але більшість із них залишилися не реалізованими до кінця через зазначені причини.

При цьому однією з основних причин поширення політичної корупції є відсутність реального контролю за інститутами публічної влади та за конкретними представниками такої влади з боку громадськості.

Найбільш корумпованими, на думку громадян, є інститути державної влади: Верховна Рада України (54,2 %), Кабінет Міністрів України (44,9 %), Державна автомобільна інспекція (57,5 %), міліція (54,2 %), суди (49 %), прокуратура (42,9%), митна і податкова служби (40,3 %). Найменш корумпованими на сьогоднішній день з-поміж державних установ громадяни вважають органи місцевого самоврядування (32,4 %) та Президента України (36,8 %).

Механізми протидії політичній корупції відомі та успішно апробовані на міжнародному рівні. Це, насамперед, відкритість процесу підготовки та прийняття політичних рішень, свобода слова та незалежність засобів масової інформації, дієві засоби контролю за діяльністю владних інститутів з боку громадянського суспільства. За умов масштабної корупції акцент переноситься саме на усунення причин, а не на боротьбу з конкретними виявами. Сьогодні Україна є учасником низки антикорупційних програм, які

Однак, виконання цих документів зовсім не свідчить, про те, що всі вони досягнуть кінцевої мети - подолання корупції. Використання кращого зарубіжного досвіду ми повинні здійснювати лише в контексті існуючої системи права, з огляду на певні правові принципи і традиції, правову культуру та свідомість.

Отже, вищезазначене дозволяє дійти висновку, що стратегічний курс України на побудову високорозвиненої держави, інтегрованої у світовий ринок та європейський торговельний простір, передбачає орієнтацію на людські цінності, пріоритетність досягнення соціальних цілей та приведення вітчизняних правових, політичних, економічних та інші засади державної політики до відповідності з міжнародними нормами.

Список використаних джерел:

1. Лопушинський І.П. Довіра до влади як державотворчий чинник в Україні / І.П. Лопушинський // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2013. - Вип. № 2

2. Мруць М. Шляхи зміни політичної еліти сучасної України / М. Мруць // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: polevoy.at.ua/load/0-0-0-53-20

3. Савчин М. Місце і роль України в сучасних процесах глобалізації / М. Савчин // Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи: Збірник наукових праць. - Ужгород: Ліра, 2008. - 374 с. - (Серія "ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР"; Вип. 10). - С. 85

Клімова А.М., студентка юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник:* Мозоль. Н. І., кандидат юридичних наук, доцент

Реформи правової свідомості громадян України

Сутність проблеми розвитку громадянського суспільства в демократично - правовій державі, в першу чергу, пов'язано зі зростанням свідомості та культури в правовій системі України. Безпосередньо, ці основні напрямки становлення юриспруденції є гарантією соціального захисту населення та підвищення авторитету права, виховуючи шанобливе ставлення усіх членів суспільства до права. Правова культура є різновидом загальної культури, що становить цілу систему досягнень людства в правовій галузі. Правова особистість має поважати закон, визнавати його верховенство, підтримувати режим правової законності у своїй державі. Відповідно до цього можемо виділити наступні основні складові реформ, що проводяться державою для формування правової культури соціуму:

1) становлення на шлях правосвідомості, виховуючи повагу до права;